

37. Talshættir.

1 1/2 blað fol.

Falshatti.

Orðynott íslanγκunnar er mittal, falshattinnir margi og málshattinnir einn fleiri; þó er það svo, að ymist varltar einn fjöldamörg und yfir þess ídrfræðiorð, namafsa skilud og er miltid vandhafi á á fimna þau svo heppil og séu, að yms sigild ord eru að fyrnast og falla í gleymsku; sama máli er að gegna með falshattinn; en því er mi svo varid með þá, að jafnframt því sem þeir eru spatlega sagdir, er ekki andvelt að sjá að vita af hvöda rotum þeir eru runnin og vöri tódi gagn og gaman að fá skýringu lövðra manna og málfrödinga á því.

Þess vegna vilði ég mi leggja mér að skrifa nokkra þeirri hér og beidast skýringa á þeim helstu sem ég man í söpinn; en ein leid orða og þó að lats skýringa þeirri gæti, sem ég hef þegar fengið á nokkrum þeirra og vöna, að þeir sem tæpur vita, vildu senda mér leiðréttingar sínar við þess.

Hví er taladad um og hver vegna:

1. Að seilast um hvid til loku?
2. " Hona einhverju fyrir Kattar nef?
3. " reisa sér hvidarás um öxl?
4. " komast sem rýpa við staur?
5. " stöðva upp á nef sér?
6. " eiga ekki upp á pallborid hjá einhverjum?
7. " lats sér í létu kinni leggja með eitthvad?
8. " berja í vöngum með eitthva annad?
9. " Verda ekki uppsvinnur of einhverjum?
10. " ganga með grasid í stönum Felli einhv.?
11. " fara ekki í grafjokur með e.hv.?
12. " " " lauskofa " " ?
13. " vera með böggum Hildar útaf e.hv.?
14. " malla í mömum með e.hv.?
15. " reka nefid í nóttina " " ?
16. " reka út of olbann " " ?
17. " leita langt yfir skammt?
18. " sofa eins og Kotturinn (söfur) meðan húsmeðirinn stakur stöfkinn? (söu st: At svo som Kattur, nær mör Kjörmar)
19. " fara í geitar hús að leita ullar?
20. " " yfir lokinn til að selja (sér) vatn? (d. n. og s: 7 At gá over bakken for at hente vand.)
21. " Vera ekki búinn að betu úr náttinni með eitthvad?
22. " Aka seglum eftir vind?
23. " fara í kringum e.hv. ein og Kottur vid heitan grund?
24. " vera miltid í munninn með eitthvad?
25. " miltid fara í siginn of e.hv.?

Þannig mætti lengi telja, en það er einn sísti talskatturinn, sem valdið
hefir ágreiningi um við hvaða síg þeir er átt. Þil er sígur af vindi, sígur í vatni,
af brimi og öldugangi, af strámi í sjó og vötnum og 300 flekkju menn, að til var
drag sígur í deildinni; en að til sé smíðað á hald, sem í forni og nútíðarmáli hefir
sígur, en fóstunum kunnugt um orðið og er þetta orð eitt af fjöðlamorfum sem úr
er fallið í geymslu og er að hverfa úr málinu, en það er einmitt þetta orð, sem
lítleift er að talskatturinn sé myndadur af:

Þegar bátar eða skip ein byggð og nagli rekinu í gægi um byrðinginn (en þá er nagl-
inn um ávart að utan verdu) er höm lätin uppi mjótti endan í naglanum á innu
verdu, en vagna þess að höm gangur eðli naglery langt uppi naglanu eða svo nærri
byrðingnum, sem eðli eðli er svo að naglinn verði hnodadur að höm, er sígurinn
notadur, en hann er járnþýpa, sem rekinu er uppi naglanu að höm 300 fasts
sem verk er, síðan er naglinn klíppur í sundur (eða söginn í sundur) uppi við róna;
það sem af naglanum er söfud, fer í síginn og fer mæira, sem naglinn var ~~langur~~
að ofstigi lengri: þyffi að rón 3 þumbl. nagla, en í þess stöð eðli notadur 4 þumbl.
langur nagli, fðri þvi mæira af hinum síðari í síginn, sem hann var lengri að ofstigi.
Þunni ^{eðli} þessi stýring í talskattinum vera fullt einu eðli eða semis ley sem
yngar adrar?